

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามความเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยจำแนกเป็นคุณลักษณะเฉพาะ ด้านคุณสมบัติโดยทั่วไปและคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ในด้านผู้นำ ด้านการบริหารและด้านมนุษยสัมพันธ์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีต่อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลักคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์เกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านผู้นำ ด้านการบริหารและด้านมนุษยสัมพันธ์ จำแนกตามประเภทเพศ อายุและวุฒิการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 184 แห่ง รวมทั้งสิ้น 2,208 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพนักงานส่วนตำบล จำนวน 1,472 คน กลุ่มลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 736 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรแบบหลายขั้นตอน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 460 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มโดยการจับสลากจากจำนวนรายชื่อตามประเภทกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เมื่อคำนวณแล้วส่วนพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานส่วนตำบล จำนวน 305 คน ได้แก่ กลุ่มพนักงานส่วนตำบล จำนวน 3 กลุ่มย่อย ดังนี้ พนักงานส่วนตำบล ระดับ 1-3 จำนวน 184 คน พนักงานส่วนตำบล ระดับ 4-5 จำนวน 67 คน และพนักงานส่วนตำบล ระดับ 6-8 จำนวน 54 คน ส่วนกลุ่มลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 80 คน และลูกจ้างประจำ จำนวน 75 คนรวมจำนวน 155 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 460 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยได้รับคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำ เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จำนวน 50 คน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงให้ได้ค่า Reliability Coefficient Alpha (α) ตามเกณฑ์ ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป ผลของการหาค่าความเที่ยง ปรากฏว่ามีค่า $\alpha = .9642$

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์นายกององค์การบริหารส่วนตำบลเก็บรวบรวมข้อมูล จากพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระยะเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ 458 ชุด จากจำนวน 460 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.57

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ในการดำเนินการ โดยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วประมวลด้วยคอมพิวเตอร์

โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Window จากนั้นได้นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตาราง พร้อมอธิบายประกอบเชิงพรรณนาและใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 สถิติแบบบรรยาย หรือพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูล ทัวไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยค่าความถี่และร้อยละ

4.1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะและคุณสมบัติทัวไปของนายกองค์กรปกครองท้องถิ่น ด้วยค่าความถี่ ร้อยละและจัดอันดับ

4.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยค่า ความถี่ ร้อยละ ระดับ และจัดอันดับ

4.2 สถิติอนุมาน ใช้ค่าสถิติแจกแจง t-test One-way ANOVA และ Pearson's Product Moment Correlation

4.3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์กรปกครองส่วนตำบลตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และระดับตำแหน่ง ด้วยสถิติ t-test และ One-way ANOVA เมื่อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ได้ทดสอบรายคู่โดยวิธี Least Significant Different (LSD)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามความเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยจำแนกเป็นคุณลักษณะเฉพาะด้าน คุณสมบัติโดยทัวไปและคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ในด้านผู้นำด้านการบริหารและตัวนมนุขยสัมพันธ์ สรุปได้ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะทัวไปของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.00 อายุระหว่าง 26-35 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.00 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุดร้อยละ 29.10 ตำแหน่งพนักงานส่วนตำบลระดับ 1-3 มากที่สุด ร้อยละ 39.80 มีประสบการณ์ (อายุราชการ) 1-5 ปี มากที่สุด ร้อยละ 36.00 ตามลำดับ

ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ร้อยละ 60.00 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเพศชายหรือหญิงก็ได้ ด้านวัยวุฒิ ร้อยละ 49.50 เห็นว่าอายุไม่ใช่ปัจจัยสำคัญมากที่สุด ด้านวุฒิการศึกษาร้อยละ 74.80

เห็นว่าควรจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 62.10 พบว่าควรมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดีและด้านประสบการณ์ ร้อยละ 52.40 พบว่าเคยหรือไม่เคยมีประสบการณ์ด้านบริหารก็ได้ ขอให้มีความรู้และความสามารถ

ด้านคุณลักษณะทั่วไป ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 5 อันดับแรก พบว่าเป็นนักบริหารร้อยละ 78.60 นักปกครองร้อยละ 72.80 นักพัฒนาร้อยละ 68.90 นักวางแผนร้อยละ 50.50 นักตัดสินใจร้อยละ 47.60 ตามลำดับ

คุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ด้านผู้นำ ด้านการบริหารและด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านผู้นำ เรียงตามลำดับความสำคัญ 5 อันดับแรก มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตและโอบอ้อมอารี เป็นผู้มีความดีและมีทิว กระทบคนเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลทุกกลุ่มทุกระดับและมีลักษณะของผู้นำ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการบริหารเรียงตามลำดับความสำคัญ 5 อันดับแรก พบว่าการสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ถูกต้องเหมาะสม รวดเร็ว มีความเข้าใจระบบการบริหารภายในองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างดี การวางแผนดำเนินการเพื่อพัฒนาปรับปรุงด้านการบริหารทั้งแผนระยะยาวอย่างมีระบบ มีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างดีเป็นที่เชื่อถือศรัทธา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านมนุษยสัมพันธ์ เรียงตามลำดับความสำคัญ 5 อันดับแรก พบว่าสร้างและเสริมความสามัคคีให้เกิดกับผู้ร่วมงานทุกระดับ ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเท่าเทียมกัน ให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชา เหมาะสมต่อกาลเทศะและจริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง ให้ความใกล้ชิดและความเป็นกันเองกับทุกคนทั้งภายในและภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถสื่อสารให้ผู้ร่วมงานและบุคคลที่รับผิดชอบเข้าใจบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน และสามารถปราศรัยอย่างฉันทน์มิตรและเป็นกันเองบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน พบว่าโดยรวมแล้วอยู่ระดับมาก ตามความสำคัญดังต่อไปนี้ คุณธรรม นิตินิยม ไปรุ่งใส คุ่มค่า รับผิดชอบและมีส่วนร่วมตามลำดับ

คุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญและพึงประสงค์ตามหลักคุณธรรม คือ มีจิตสำนึก ในฐานะตัวแทนประชาชน มีการใช้หลักจริยธรรมในการบริหารงาน สนับสนุนให้สมาชิกมีความสามัคคี ไม่มีความขัดแย้งหรือแบ่งชิง ผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

คุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญและพึงประสงค์ตามหลักนิตินิยมตามลำดับ คือเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นก่อนอนุมัติและประกาศใช้ ขัณฑ์บัญญัติตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด

คุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญและพึงประสงค์ตามหลักความโปร่งใส คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนให้สร้างความใกล้ชิดกับประชาชน เช่น จัดประชุมสภาผู้ชมและจัดโครงการองค์การบริหารส่วนตำบล เคลื่อนที่อยู่ในระดับมากตามลำดับ

คุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญและพึงประสงค์ตามหลักความรับผิดชอบ คือ บริหารใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าเฉพาะสิ่งจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

คุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญและพึงประสงค์ตามหลักความรับผิดชอบต่อปฏิบัติ ตามนโยบายที่ได้ให้สัญญาไว้แก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

คุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญและพึงประสงค์ตามหลักการมีส่วนร่วมตามลำดับ คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ได้แก่ มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาให้ตัวแทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินการ สนับสนุน ส่งเสริม การตั้งเนิการของกลุ่มต่างๆ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ และส่งเสริมให้จัดทำประชาคมหมู่บ้านและประชาคมตำบล อยู่ในระดับมากตามลำดับเช่นเดียวกัน

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านผู้นำ ด้านการบริหาร และด้านมนุษยสัมพันธ์ จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา ที่แตกต่างกัน ของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

เพศ ที่แตกต่างกันของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในด้านผู้นำและด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่วนด้านบริหาร มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เรียงลำดับความสำคัญ คือ ปกครองผู้ได้บังคับบัญชาโดยใช้กฎระเบียบเป็นหลัก วางแผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาปรับปรุงองค์กร มีความสามารถในการจัดเตรียม บริหารงบประมาณและสามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องเหมาะสม รวดเร็ว โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

อายุและวุฒิการศึกษา ที่แตกต่างกันของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแล้วมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ในระดับมากทั้งด้านผู้นำ ด้านการบริหารและด้านมนุษยสัมพันธ์

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยเสนอประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. คุณลักษณะเฉพาะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการเป็นส่วนมาก ต่อไปนี้

1.1 เพศ พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นชายหรือหญิงก็ได้ ซึ่งถือเป็นสิทธิเท่าเทียมกัน สอดคล้องด้านสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ตามมาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ณัฐพงศ์ วุฒิชัย (2543 : 86) ที่กล่าวไว้ว่าพนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรีต้องการคุณลักษณะเฉพาะของนายกเทศมนตรีเป็นชายหรือหญิงก็ได้

1.2 อายุ พบว่าอายุไม่ใช่ปัจจัยสำคัญสำหรับคุณลักษณะเฉพาะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขอเพียงให้เป็นผู้มีการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจดี ส่วนใหญ่มีความต้องการผู้บริหารที่มีอายุ ช่วง 26-35 ปี อาจเพราะว่าเป็นคนรุ่นใหม่ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีความคิดใหม่ในการพัฒนา มีความรับผิดชอบและมีความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับการศึกษาของ แพทยา แก้วพวง (2533 : 67) ที่กล่าวว่า กรรมการหมู่บ้านที่อายุน้อยกว่ามีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นกรรมการที่มีอายุมาก

1.3 วุฒิการศึกษา พบว่าส่วนมากผู้ที่เข้ามาบริหารสมควรเป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องใช้ความรู้ความสามารถสำหรับบริหารงานและกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนา การตัดสินใจแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการศึกษายังช่วยให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถจัดระบบในการบริหารงานอย่างมีระบบและถูกต้อง ทั้งยังสามารถมองสถานการณ์ต่างๆ ได้กว้างไกล ทันยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ระจิตร์ พักกระเกษตริน (2536 : 64) ที่กล่าวไว้ว่าพนักงานธนาคารกรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรีต้องการผู้จัดการสาขาที่มีความรู้ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

1.4. สถานภาพ (ฐานะ) ทางเศรษฐกิจ พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีฐานะอยู่ในระดับดี เนื่องจากอาจจะเป็นเพราะมีความคิดว่าฐานะทางเศรษฐกิจดี จะได้รับความช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชาที่เดือดร้อนตามความเหมาะสมและจำเป็น อีกทั้งยังช่วยเหลืองานสังคมของชุมชนหรือส่วนรวมได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาศศักดิ์ ธานีพงษ์ (2528 : 102) ที่กล่าวว่าผู้มีรายได้สูง มักมีการศึกษาสูง สามารถให้การสนับสนุนการเมืองหรือให้ความช่วยเหลือได้มากกว่าผู้มีรายได้ที่ต่ำกว่า

1.5 ประสบการณ์ พบว่าจะเคยหรือไม่เคยมีประสบการณ์ในการบริหารก็ได้ขอเพียงให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาระบบของการบริหารอย่างมีระบบที่ถูกต้องและแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว

2. คุณสมบัติทั่วไปที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีคุณสมบัติการเป็นนักบริหาร นักปกครอง นักพัฒนา นักวางแผน นักตัดสินใจและนักแก้ปัญหา สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐพงศ์ วุฒิชัย (2543 : 92) สรุปได้ว่าพนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรี เห็นพ้องต้องกันว่า ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีจะต้องมีคุณสมบัติประกอบด้วยการเป็นนักพัฒนา นักปกครอง นักแก้ปัญหา นักวางแผน นักบริหาร นักตัดสินใจและนักปกครอง ซึ่งในการที่ก้าวไปสู่การเป็นนักบริหารที่ดี มีคุณภาพเป็นมืออาชีพนั้น จะต้องมีความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ทางเทคนิคและกลยุทธ์ในการบริหาร มีความรู้ความเข้าใจ ระบบและระเบียบขององค์การเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับสมาน รังสิโยกฤษณ์และสุชี สุทธิสมบุรณ์ (2538 : 60-61) กล่าวว่า ลักษณะที่ดีสำหรับผู้นำในสังคมไทย คือ มีความรู้และความสามารถมีความเชื่อมั่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ มีเหตุผลและมีความยุติธรรม เป็นต้น เป็นนักพัฒนาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ของทั้งภายในประเทศและต่างประเทศหรือสังคมโลก รวมทั้งความเข้าใจต่อสภาวะแวดล้อมในองค์กรของตนที่รับผิดชอบ เพื่อประมวลหาจุดบกพร่องและจุดเด่น เพื่อนำไปกำหนดเป้าหมาย แนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาโครงสร้างเป้าหมาย แนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาโครงสร้างและบุคลากรขององค์การ ได้อย่างเหมาะสมและบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงต้องดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกับการเป็นนักวางแผน เป็นนักตัดสินใจและเป็นนักแก้ไขปัญหาที่ดี กล่าวคือผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนล่วงหน้า กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหาร มีความสามารถในการตัดสินใจได้ถูกต้องและรวมทั้งที่เกิดจากสภาวะแวดล้อมภายนอก ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.1 คุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผู้นำส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ต้องเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตในการปกครองบังคับบัญชาและการบริหาร อีกทั้งมีความโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี เป็นผู้นำที่มีเหตุผลและไม่มีการใช้อำนาจ กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับทั้งในและนอกองค์การ เป็นผู้พร้อมจะรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลทุกกลุ่ม ซึ่งคุณลักษณะตามที่กล่าวนี้ สอดคล้องกับ ณัฐพงศ์ วุฒิชัย (2536 : 79) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำต้องมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต โอบอ้อมอารี เป็นผู้มีเหตุผลและไม่มีการใช้อำนาจ กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีพรหมวิหาร 4 รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลทุกกลุ่มทุกระดับ เป็นผู้นำที่มีบุคลิกลักษณะผู้นำที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง

2.2 คุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการบริหาร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีคุณลักษณะเฉพาะด้านการบริหารที่มากที่สุด คือ

2.2.1 เป็นนักบริหารที่สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณ รักธรรม (2527 : 202 – 205) พบว่าผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สมาชิก เพื่อให้ทุกคนทำงานด้วยความเต็มใจและสมัครใจ มีความวิริยะ อุตสาหะ อยู่ในระเบียบวินัย มีความสุขและความพึงพอใจในงานที่ทำ

2.2.2 เป็นนักบริหารที่สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลได้ถูกต้องเหมาะสม รวดเร็ว มีอารมณ์มั่นคง ไม่หวั่นไหว ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญชัย อัจฉินสมาจาร (2541 : 79–100) พบว่าผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นจะต้องมีคุณสมบัติทางอารมณ์ที่มั่นคง มีความอิสระจากการเผชิญหน้า ไม่ตื่นเต็นง่าย ไม่เสียใจเมื่อประสบกับปัญหาความผิดหวังและมีคุณสมบัติส่วนบุคคลที่ทันสมัย แก้ปัญหาเก่ง

2.2.3 เป็นนักบริหารที่มีความเข้าใจระบบการบริหารภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ตระหนักในบทบาทของตนเอง ในอันที่จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ในการบริหารและพัฒนาองค์การได้เป็นอย่างดี

2.2.4 เป็นนักวางแผนการหารจัดเงินการเพื่อพัฒนาและปรับปรุงองค์การทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว

2.2.5 มีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างดีเป็นที่ยอมรับเชื่อถือและศรัทธา สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพทยา แก้วพวง (2533 : 68) พบว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกรรมการหมู่บ้านมาก จะมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกรรมการหมู่บ้านน้อย

2.3 คุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่พบว่าผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณลักษณะเฉพาะด้านมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด คือ

2.3.1 เป็นผู้บริหารที่สร้างและเสริมความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงานทุกระดับ เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อบุคคลอื่นเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี เกิดความพอใจ เกิดความรักและความสามัคคีภายในองค์กร (สุเมธ เดียววิเศษ. 2527 : 118)

2.3.2 เป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเท่าเทียมกัน มีความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจ ไม่เสแสร้ง

2.3.3 เป็นผู้บริหารที่ให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชา เหมาะสมกับกาลเทศะ จริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง (ณัฐพงศ์ วุฒิวัย. 2536 : 76)

2.3.4 เป็นผู้บริหาร ให้ตามใกล้ชิดและความเป็นกันเองกับทุกคนทั้งภายในและภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล

2.3.5 เป็นผู้บริหารที่แก้ไขสถานการณ์ในสภาวะตึงเครียด สามารถคลี่คลายบรรยากาศให้แจ่มใสได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2529 : 115) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารที่ดีต้องมีหลักสังคหวัด 4 คือ ทาน แบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น ปิยะวาจา เจรจาไพเราะ อ่อนหวาน ชวนฟัง อัจฉกริยา ปฏิบัติตนอันเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม สมานัตตา วางตัวสม่ำเสมอและทำตัวให้เข้ากับคนทั้งหลายได้

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักความคุ้มค่า

3.1 หลักนิติธรรม นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีคุณลักษณะเฉพาะ คือ

3.1.1 เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ก่อนอนุมัติและประกาศใช้ข้อบัญญัติตำบล

3.1.2 ข้อบัญญัติตำบลเป็นที่ประชาชนยอมรับและร่วมมือปฏิบัติตามข้อบังคับด้วยความเต็มใจ

3.1.3 การบังคับใช้ข้อบัญญัติตำบลเป็นไปอย่างเคร่งครัดและเสมอภาค

ซึ่งสอดคล้องกับ อานันท์ ปันยารชุน (2542) ที่กล่าวไว้ว่า กฎหมายที่ส่งเสริมธรรมาภิบาลได้นั้นจะต้องเป็นกฎหมายที่สามารถจัดสรรประโยชน์ของบุคคลทุกคน ทุกหมู่เหล่าในสังคมได้อย่างเป็นธรรม กล่าวคือเป็นกฎหมายที่อยู่ภายใต้หลักนิติธรรม (The Rule of Law) ซึ่งต้องมีทั้งกฎหมายที่มีความยุติธรรมต่อทุกฝ่ายในสังคมและปัจเจกชน

3.2 หลักคุณธรรม นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ คือ มีจิตสำนึกในฐานะตัวแทนประชาชน ใช้หลักจริยธรรมในการบริหารงาน สนับสนุนให้สมาชิกมีความสามัคคีและไม่มีความขัดแย้งหรือแย้งซึ่งผลประโยชน์

3.3 หลักความโปร่งใส นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีคุณลักษณะเฉพาะ คือ

3.3.1 เปิดโอกาสให้ตรวจสอบปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เข้าร่วมประชุมสภาตำบล ประชาชนเข้าถึงข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลได้ง่ายและสะดวก

3.3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ข้อบัญญัติตำบล ข้อบัญญัติงบประมาณ การจัดซื้อ-จัดจ้าง ฐานะการเงิน-การคลัง แผนงานโครงการ ผลการดำเนินงาน

3.3.3 สนับสนุนให้สร้าง ความใกล้ชิดกับประชาชน เช่น จัดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสัญจร จัดโครงการองค์การบริหารส่วนตำบลเคลื่อนที่

ซึ่งสอดคล้องกับ วรภัทร โคชนะเกษม (2541) ที่กล่าวไว้ว่า หัวใจสำคัญของ Good Governance คือความโปร่งใส โดยคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงควรทบทวน กระบวนการทำงานการกำกับดูแลที่เป็นอยู่ ในปัจจุบันของคนว่า มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีความโปร่งใสเพียงใด

3.4 หลักการมีส่วนร่วม นายองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน สนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินการของ และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร แสหนวีสุข (2536 : 90) พบว่าปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยได้แสดงข้อคิดเห็น อภิปราย เสนอแนะแนวทางของการพัฒนา จะเป็นไปอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งที่มีการลงมือร่วมกัน

3.5 หลักความรับผิดชอบ นายองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีความรับผิดชอบเฉพาะ คือ ปฏิบัติตามนโยบายที่ได้ให้สัญญาไว้แก่ประชาชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ปฏิบัติงานเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ เอาใจใส่ต่อปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชน โดยรับผิดชอบแก้ไขอย่างทันท่วงที ซึ่งสอดคล้องกับ อานันท์ ปันยารชุน ที่ได้เสนอว่า องค์ประกอบของ Good Governance ที่จำเป็นต้องมี คือ ความรับผิดชอบ (Accountability) ซึ่งทุกคนต้องมีความรับผิดชอบและเหตุผลอธิบายได้

3.6 หลักความคุ้มค่า นายองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีความรับผิดชอบเฉพาะ คือ บริหารใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าเฉพาะสิ่งที่จำเป็น มีระบบตรวจสอบประเมินผลการใช้ ค่าใช้จ่ายอย่างเข้มงวด มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานของการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ที่ได้สะท้อนแนวคิด ที่เกี่ยวกับหลักความคุ้มค่า คือการเพิ่มพูนประสิทธิผล ประสิทธิภาพของภาครัฐในการบริหาร ราชการและการจัดการพัฒนาประเทศและการดำเนินการต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชน

4. ด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์

4.1 จากการศึกษา พบว่าอายุและวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันของพนักงาน ส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งในด้านผู้นำ ด้านบริหารและด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุและวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันนั้น ได้กำหนดคุณสมบัติเฉพาะ มุ่งเน้นเพียงคุณสมบัติด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการพัฒนาตำบลของนายองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้นก็เป็นได้

4.2 จากการศึกษา ยังพบว่าเพศ ที่แตกต่างกันของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะ ที่พึงประสงค์ของนายองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผู้นำและมนุษยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะว่า พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์

ทั้งเพศชายและเพศหญิง ต้องมีมนุษย์สัมพันธ์อยู่ในองค์กรเดียวกันเพราะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน ตามบทบาทของแต่ละนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรอบความคิดเห็นอาจจะสอดคล้องกันในเบื้องต้นได้

เป็นที่น่าสังเกตว่าในด้านการบริหาร ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มีความเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงให้ความสำคัญ การปกครองผู้ได้บังคับบัญชาโดยใช้กฎระเบียบเป็นหลัก วางแผนการดำเนินการเพื่อพัฒนา ปรับปรุงองค์กร มีความสามารถในการจัดเตรียม บริหารงบประมาณและสามารถแก้ไขปัญหาได้ ถูกต้องเหมาะสม รวดเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างเพศหญิง ที่ผ่านมา ได้รับผลกระทบต่อความไม่เท่าเทียมกันในด้านเพศ ไม่ได้มีโอกาสที่จะเป็นผู้นำหน่วยงานหรือ ความเข้มงวดในด้านการปกครอง ด้านบริหาร กระทั่งต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ประกอบกับปัจจุบันเพศหญิงเป็นกลุ่มที่ใฝ่ในการเรียนเพื่อศึกษาและยกระดับฐานะตนเอง ให้เท่าเทียมกับเพศชายมากขึ้น จึงอาจทำให้มีแนวความคิดเห็นที่แตกต่างและกว้างไกล ในด้านสหวิทยาการต่าง ๆ กว่าเพศชายก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ชักเสอนแนะในการนำไปใช้

1.1 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดคุณสมบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเน้น ด้านระดับการศึกษา ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล จากการศึกษาพบว่ามีความต้องการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จบ การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ซึ่งอาจเป็นความเข้าใจว่านายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลที่มีการศึกษาในระดับสูงมีการพัฒนาตำบล การบริหาร ความเป็นผู้นำองค์กร การเป็นตัวแทนองค์กรที่ดีกว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า

1.2 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบุคลากรทั้งฝ่ายการเมืองและพนักงาน ส่วนตำบล ด้านการพัฒนาการบริหาร การฝึกอบรมเผยแพร่ เพิ่มทักษะให้ความรู้เกี่ยวกับ ประชาธิปไตยและความมีบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ ให้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามความคาดหวังของประชาชนในท้องถิ่น

1.3 นำหลักการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางในการบูรณาการ และส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการบริหารงานของ องค์การทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ในการกระจายอำนาจ เพื่อการแก้ปัญหาของท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดอื่นๆ รวมถึงผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้บริหารเทศบาลตำบล เทศบาล เมือง เทศบาลนคร ในท้องที่จังหวัดนั้นๆ รวมทั้งการปกครองรูปแบบพิเศษ (เมืองพัทยา) ซึ่งถือว่าเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งเช่นกัน

2.2 ควรศึกษาคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การปกครองท้องถิ่น จากกลุ่มบุคคลภายนอก เช่น ประชาชนทั่วไป ผู้แทน ผู้นำองค์กรหรือชุมชนต่างๆ

2.3 ควรศึกษาความพอใจ ความพร้อมและการยอมรับของประชาชนในท้องถิ่น ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกันกับรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นให้ การปกครองท้องถิ่น เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

2.4 ควรศึกษาค้นคว้าอย่างเจาะลึกในแต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนในรอบด้าน เพื่อเปรียบเทียบที่จะนำไปสู่การปรับปรุงระเบียบบริหาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้พัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลการพัฒนา การเมืองต่อไป